

BREEAM-NOR v6.1

AP- og revisorsamling høst 2023

Sigrí Heen

Seniorrådgiver BREEAM-NOR

Grønn Byggallianse

BREEAM-NOR v6.1 for nybygg

Agenda

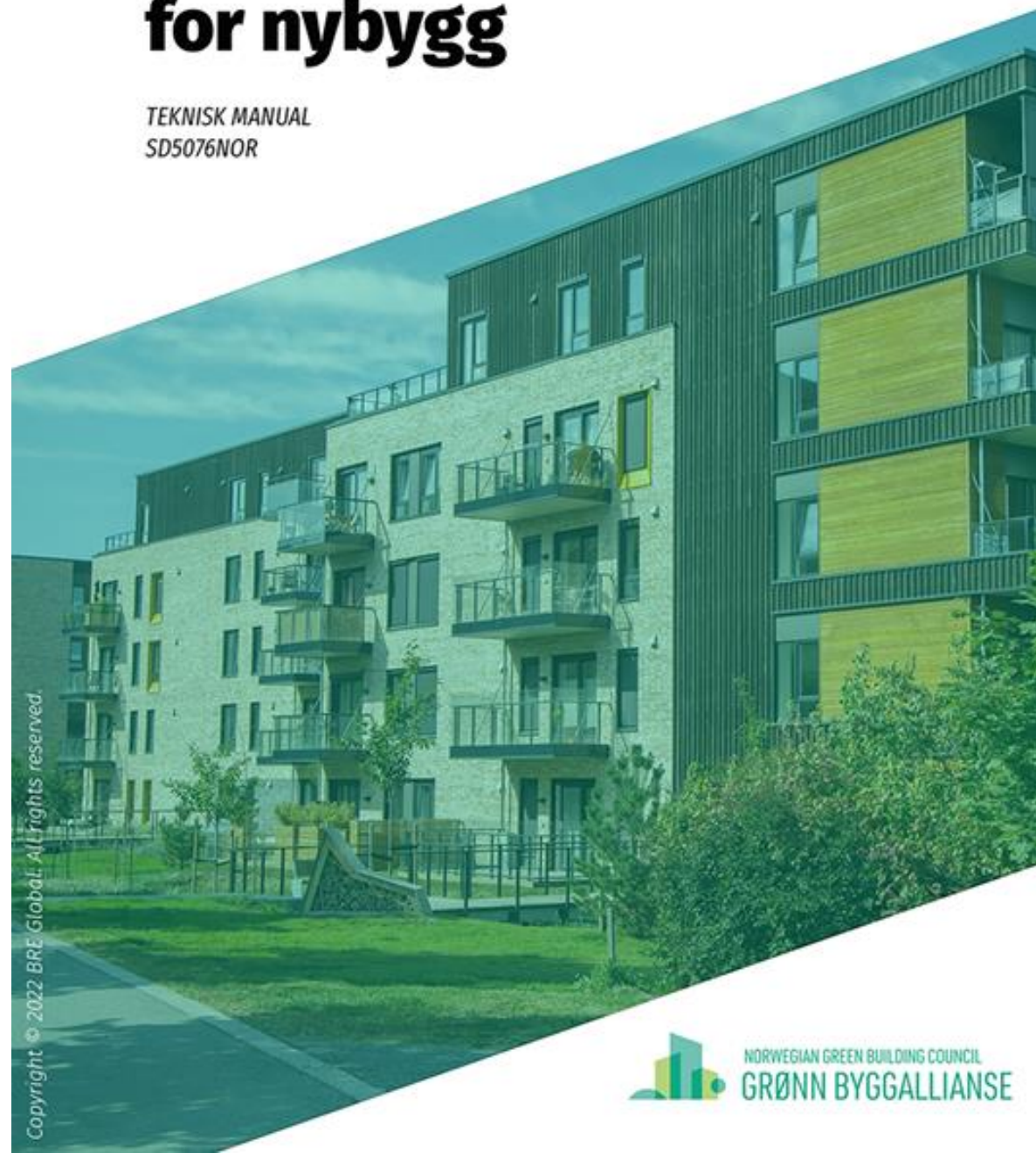
- › Hvorfor ny manual nå?
- › Kort om prosess
- › Forskjell på endring og justering
- › Endringer og justeringer pr. kategori
- › Hva betyr ny manual for prosjektene?
- › Hva kommer?

BREEAM-NOR v6.0

- › Lansert 28.februar 2022
- › Over 120 registreringer
- › God respons
  - › Robust og relevant
  - › God veiledning
  - › Kobling til EU taksonomi miljømål 1

BREEAM-NOR v6.0 for nybygg

TEKNISK MANUAL
SD5076NOR

Copyright © 2022 BRE Global. All rights reserved.

Hvorfor BREEAM-NOR v6.1

- › Definisjon av nZEB
- › Innspill som leder til endring
- › Skrivefeil og presiseringer
- › Forklaringsartikler (FA)

De 3 nivåene for manualutvikling

BNv6.0.1

Nyutgivelse av eksisterende manual

- Mindre justeringer
- Ingen endring i kriterier med betydning for poeng

BNv6.1.0

Revisjon av eksisterende manual

- Legge til/ fjerne kriterier
- Endring av kriterier kan gi endring i poenggivning.

BNv7.0.0

Utvikling av ny manual

- Nye emner eller konsept introduseres/ fjernes
- Større mengde endringer

De 3 nivåene for manualutvikling

BNv6.0.1

Nyutgivelse av eksisterende manual

- Mindre justeringer
- Ingen endring i kriterier med betydning for poeng

BNv6.1.0

Revisjon av eksisterende manual

- Legge til/fjerne kriterier
- Endring av kriterier kan gi endring i poenggivning.

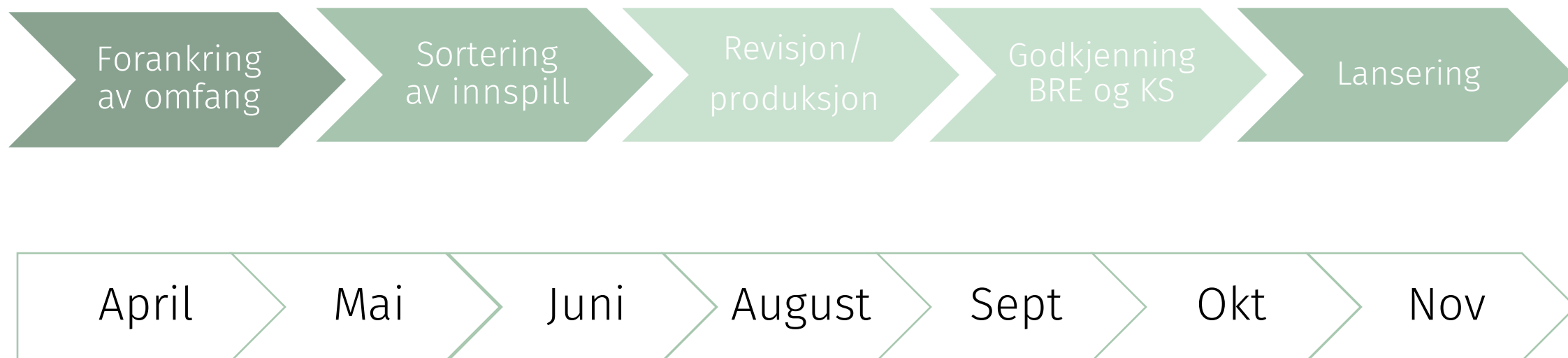
BNv7.0.0

Utvikling av ny manual

- Nye emner eller konsept introduseres/fjernes
- Større mengde endringer

**ENDRING
KRANSNIVÅ**

Prosjektforløp og involverte

Eksempel på sortering av innspill

Mat 03 - emnet er viktig, og prosjektet har mulighet til å påvirke markedet i stor skala, men metodikken er vanskelig

Mat 01 - I TEK 17 er kapp og svinn + modul B2 inkludert i KGR. Det er ikke inkl. i KGR i BNv6.0

Justering

vs.

endring

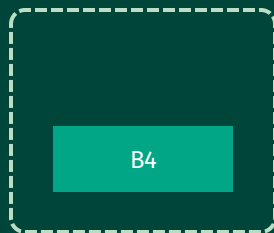
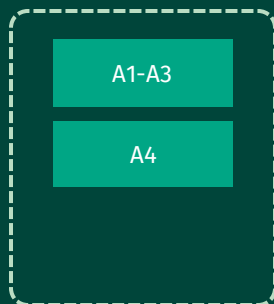
GRØNN BYGGALLIANSE

Eksempel endring

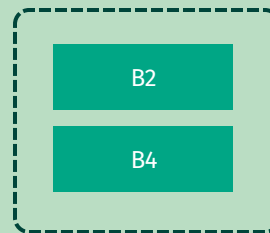
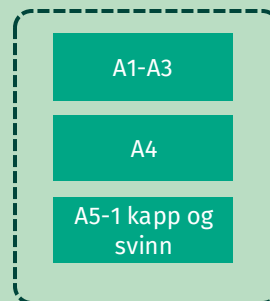
**Omfanget for
klimagassregnskap er
forskjellig i TEK17 og
BREEAM-NOR v6.0**

Omfang klimagassregnskap BREEAM-NOR v6.0

60 år

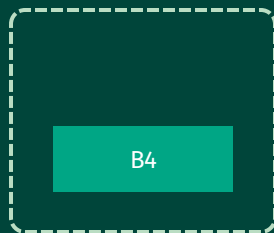
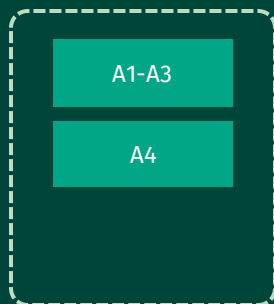
Omfang klimagassregnskap TEK17

50 år

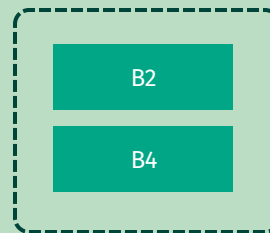
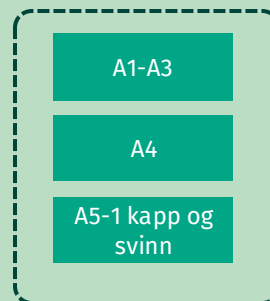

Omfang klimagassregnskap BREEAM-NOR v6.0

60 år

Omfang klimagassregnskap BREEAM-NOR v6.1

50 år

Eksempel justering

FA36

Konvensjonelt og avansert biodrivstoff

I Tabell Man 03-02 utslippsfaktorer for energibærere i emnet Man 03 Ansvarlig byggepraksis oppgis utslippsfaktorer for konvensjonelt og avansert biodrivstoff.

Avansert biodrivstoff (2. generasjons biodrivstoff), framstilles i hovedsak av rester og avfall fra næringsmiddelindustri, landbruk eller skogbruk og kommer ikke fra råstoff som kan utnyttes som mat eller dyrefôr.

Avansert biodrivstoff er nærmere definert i rapport M-1125 «Kunnskapsgrunnlag for omsetningskrav i skipsfart», Miljødirektoratet, 2018.

Konvensjonelt biodrivstoff (1. generasjons biodrivstoff) fremstilles av råstoff som også kan brukes til å produsere mat eller dyrefôr (landbruksvekster).

Man03-02 utslippsfaktorer for biodiesel

Energibærer	Kilde	Indirekte klimagassutslipp (kgCO ₂ ekv/l)	Direkte Klimagassutslipp (kgCO ₂ ekv/l)	Totalt klimagassutslipp (kgCO ₂ ekv/l)
Konvensjonelt biodrivstoff*, 100 % biodiesel	EN 16258:2012	1,9	0	1,9
Avansert biodrivstoff**, 100 % biodiesel	70 % reduksjon ift. fossildiesel iht. Miljødirektoratet M1125	1,0	0	1,0

* Konvensjonelt biodrivstoff (1. generasjons biodrivstoff) fremstilles av råstoff som også kan brukes til å produsere mat eller dyrefôr (landbruksvekster).

** Avansert biodrivstoff (2. generasjons biodrivstoff), framstilles i hovedsak av rester og avfall fra næringsmiddelindustri, landbruk eller skogbruk og kommer ikke fra råstoff som kan utnyttes som mat eller dyrefôr. Avansert biodrivstoff er nærmere definert i rapport M-1125 «Kunnskapsgrunnlag for omsetningskrav i skipsfart», Miljødirektoratet, 2018.

Endringer/justeringer som ikke er emnespesifikke

Oppdatert tabell Int-04 BREEAM-NORs minstekrav etter sertifiseringsnivå

Oppdatert tabell Int-06 Emner med **stegkrav**

Oppdatert tabell Int-09 EUs taksonomi for bærekraftig finans

Oppdatert dokumentasjonskrav: *revisorrapport med utfylte verdier*

Ledelse

Man 01
Konseptutvikling og prosjekt-optimalisering

Man 02
Livsløpskostnader og levetidsplanlegging

Man 03
Ansvarlig byggepraksis

Man 04
Idriftsetting og overlevering

Man 05
Prøvedrift og oppfølging

Endret omfang i klimagassregnskap (Man 01)

- › EU taksonomien, Annex 1, for aktivitet 7.1 - oppføring av bygg:

“For buildings larger than 5000 m², the life-cycle GWP of the building resulting from the construction has been calculated for each stage in the life cycle and is disclosed to investors and clients on demand”

- › Måter å samsvare med kriteriet på:

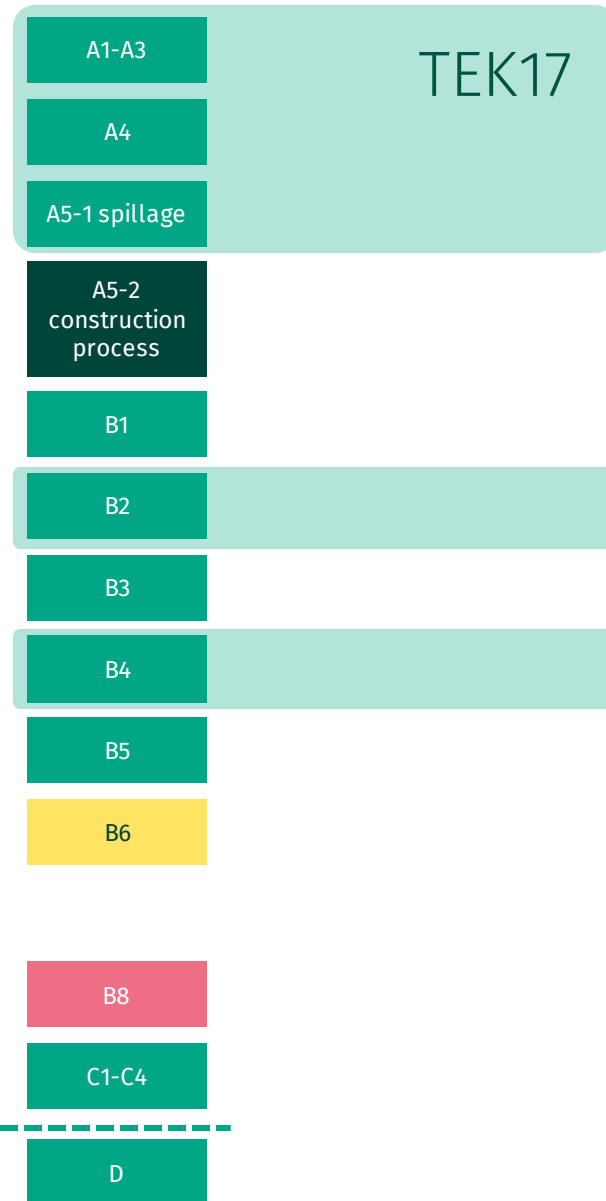
- 1) Beregne klimagassutslipp for hvert stadie i byggets livsløp
- 2) Følge Level(s) indicator 1.2
- 3) Følge nasjonalt beregningsverktøy, dersom det finnes

BREEAM-NOR v6.1
Man 01

Life cycle perspective

- ✓ Complies with national standards
- ✓ Complies with national regulations

NS 3720:2018 Norsk standard for klimagassberegninger

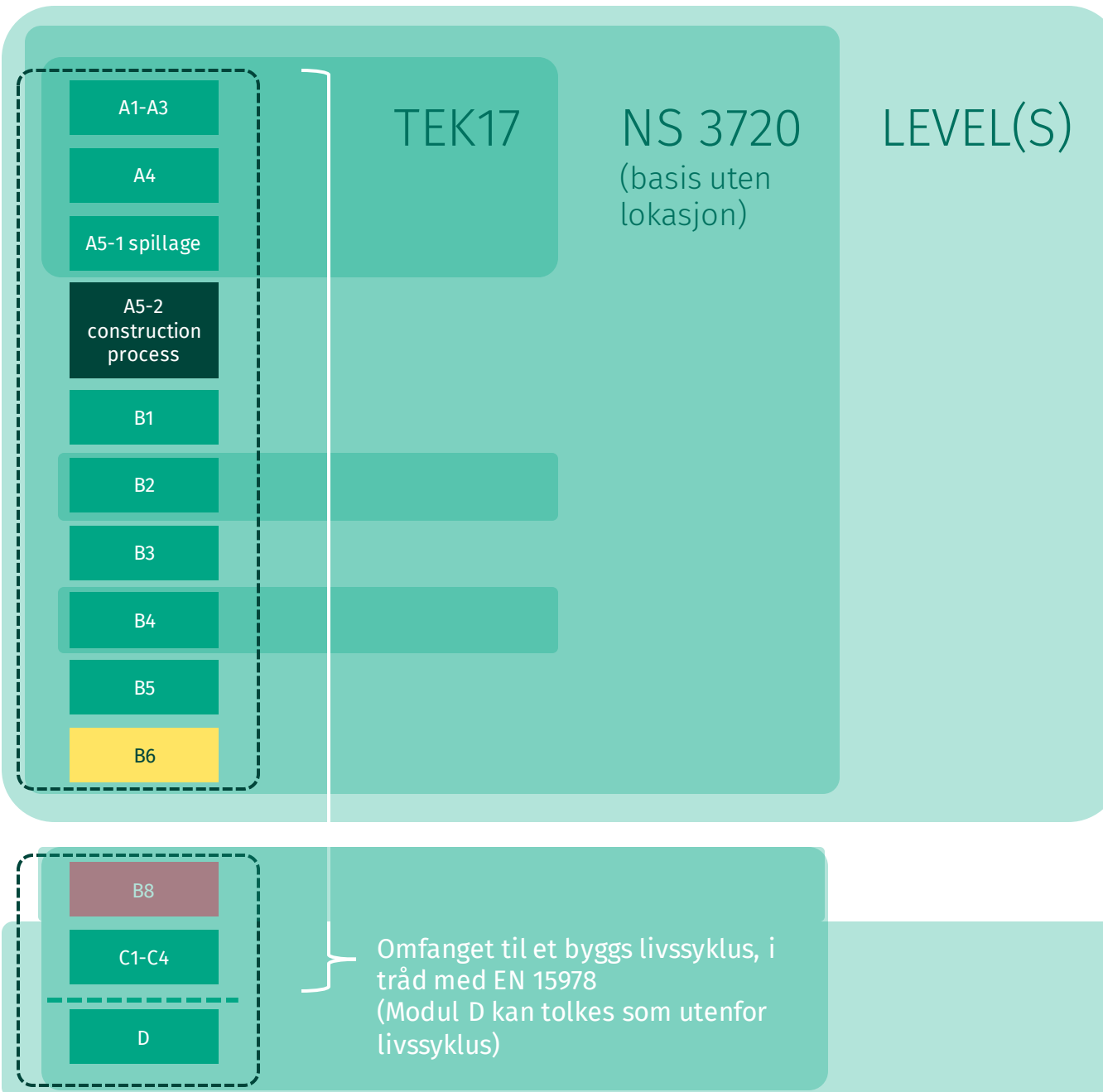
TEK 17 Nasjonalt forskriftskrav

BREEAM-NOR v6.1
Man 01

- ✓ Life cycle perspective
- ✓ Complies with national standards
- ✓ Complies with national regulations

NS 3720:2018 Norsk standard for klimagassberegninger

TEK 17 Nasjonalt forskriftskrav

Endret tabell Man 03-02 Utslipp for energibærere (Man 03)

Energibærer	Kilde	Indirekte klimagassutslipp (kgCO ₂ ekv/l)	Direkte Klimagassutslipp (kgCO ₂ ekv/l)	Totalt klimagassutslipp (kgCO ₂ ekv/l)
Anleggsdiesel: Innblanding biodiesel basert på omsetningskrav, B0	EN 16258:2012	0,6	2,7	3,2
Konvensjonelt biodrivstoff*, 100 % biodiesel	EN 16258:2012	1,9	0	1,9
Avansert biodrivstoff**, 100 % biodiesel	70 % reduksjon ift. fossildiesel iht. Miljødirektoratet M1125	1,0	0	1,0

Endret tabell Man 03-02 Utslipp for energibærere (Man 03)

Energibærer	Kilde	Indirekte klimagassutslipp (kgCO ₂ ekv/l)	Direkte Klimagassutslipp (kgCO ₂ ekv/l)	Totalt klimagassutslipp (kgCO ₂ ekv/l)
Konvensjonelt biodrivstoff* 100 % biodiesel	EN 16258:2012	1,9	0	1,9
Avansert biodrivstoff** 100 % biodiesel	70 % reduksjon ift. fossildiesel iht. Miljødirektoratet M1125	1,0	0	1,0

Helse og innemiljø

Hea 01
Visuell
komfort

Hea 02
Inneluftkvalit
et

Hea 03
Termisk
komfort

Hea 05
Lydforhold

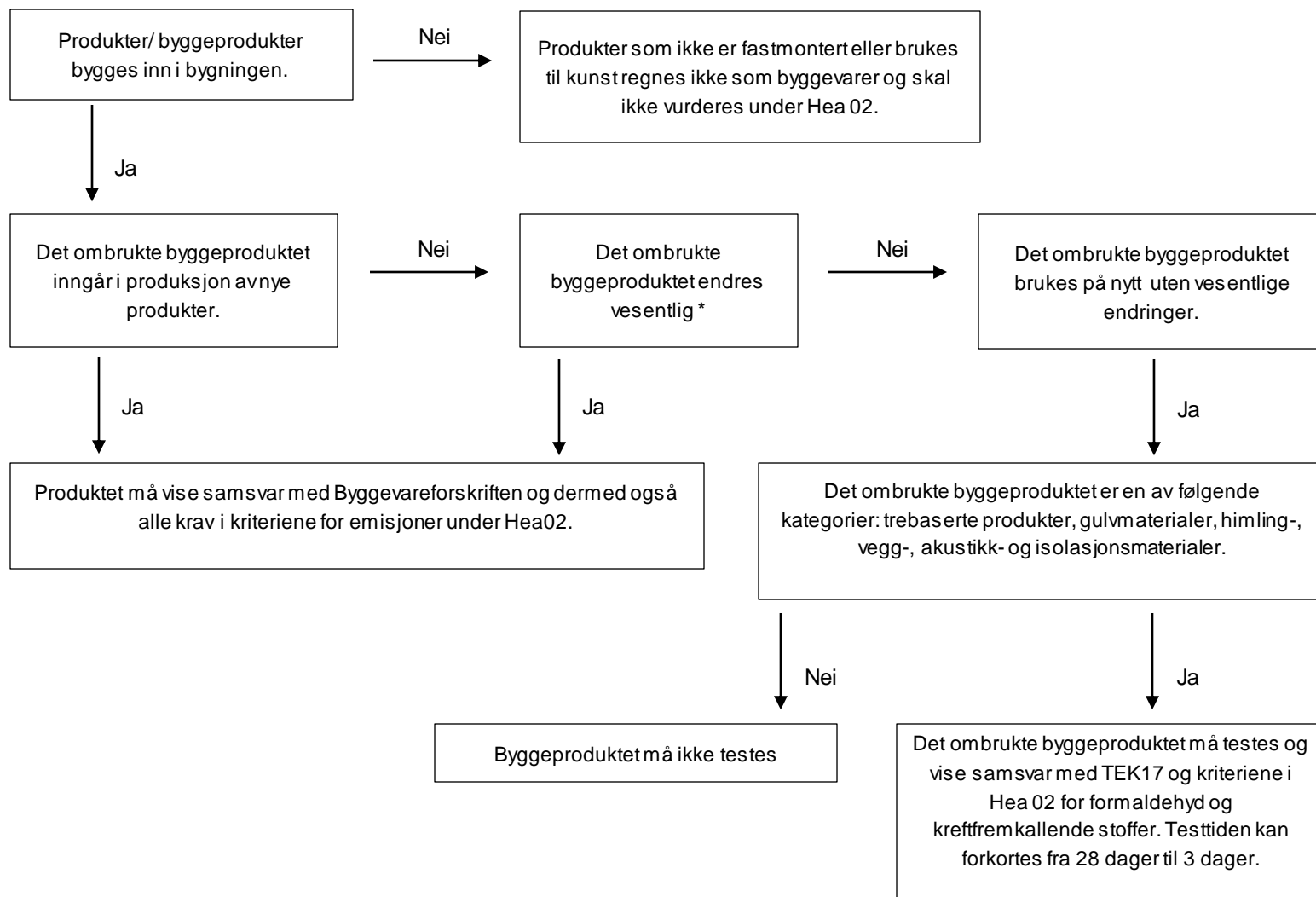

Hea 06
Trygge og
sunne
omgivelser

Hea 08
Privatområde

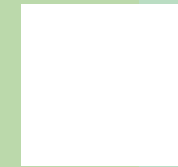
Figur som viser dokumentasjonskrav for ombrukte produkter (Hea 02)

ECOproduct 5.3 (Hea 02)

- › Kriteriesett for å vurdere hvor miljøvennlig et bygningsprodukt er
- › Revidert og lansert samtidig med BREEAM-NOR v6.1

ECOproduct

Termisk komfort (Hea 03)

- › Hvorfor skal de britiske scenarioene DSY2 og 3 benyttes for evaluering av termisk inneklima?
- › Hvorfor må utenlandske aktører benyttes for å **bearbeide** klimadata for vurdering av fremtidige klimaendringer?

Relativ
fuktighet

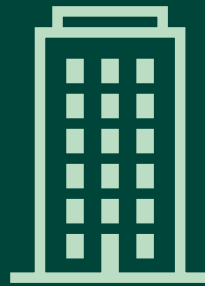
Stråling

Duggpunkt

Temperatur

Atmosfærisk
trykk

Vind

Nedbør

Weathershift

Meteonorm

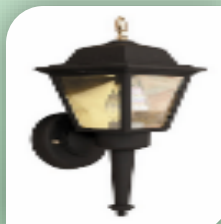
Energi

Ene 01
Bygningens
Energi-
ytelse

Ene 02
Energi-
måling

Ene 03
Utebelys-
ning

Ene 05
Energi-
effektive
Kjøle- og
fryserom

Ene 06
Energi-
effektive
Transport-
systemer

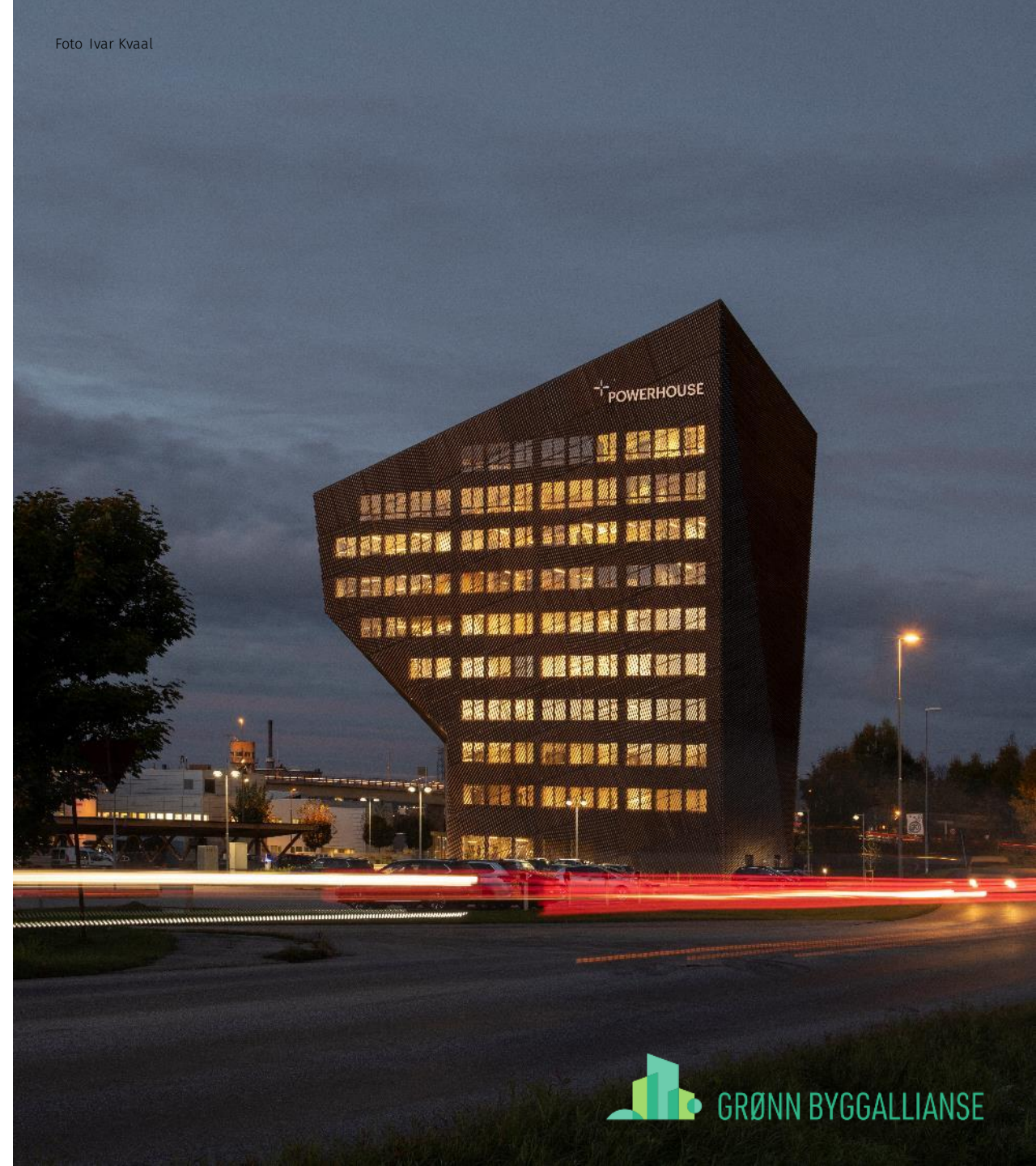
Ene 07
Energi-
effektive
laboratorie
systemer

Ene 08
Energi-
effektivt
utstyr

Nasjonal definisjon av nZEB (Ene 01)

- › Fastsatt 31.01.2023 av norske myndigheter
- › BREEAM-NOR v6.0 – FA 96
- › Revidert kriterietekst (12a og b) og metode i BNv6.1

Transport

Tra 01
Transport-
kartlegging og
mobilitetsplan

Tra 02
Bærekraftige
transporttiltak

Vann

Wat 01
Vannforbruk

Wat 02
Vannmåling

Wat 03
Detektering
og forebyg-
ging av vann-
lekkasjer

Wat 04
Vann-
besparende
utstyr

Samsvar med EU taksonomi (Wat 01)

- › Krav til vannforbruk i boligbygg
- › FAQ publisert av EU 19.des 2022
- › BREEAM-NOR v6.0 – FA 97

Materialer

Mat 01
Bærekraftig
Materialvalg
LCA og klimagass-
beregninger

Mat 02
Bærekraftig
Materialvalg -
produktkrav

Mat 03
Ansvarlig
innkjøp av
materialer

Mat 05
Robust og
klimatilpasset
konstruksjon

Mat 06
Materialeffekti-
vitet og
ombruk

Mat 07
Endringsdyktighet
og ombrukbarhet

Endret omfang for klimagassregnskap (Mat 01)

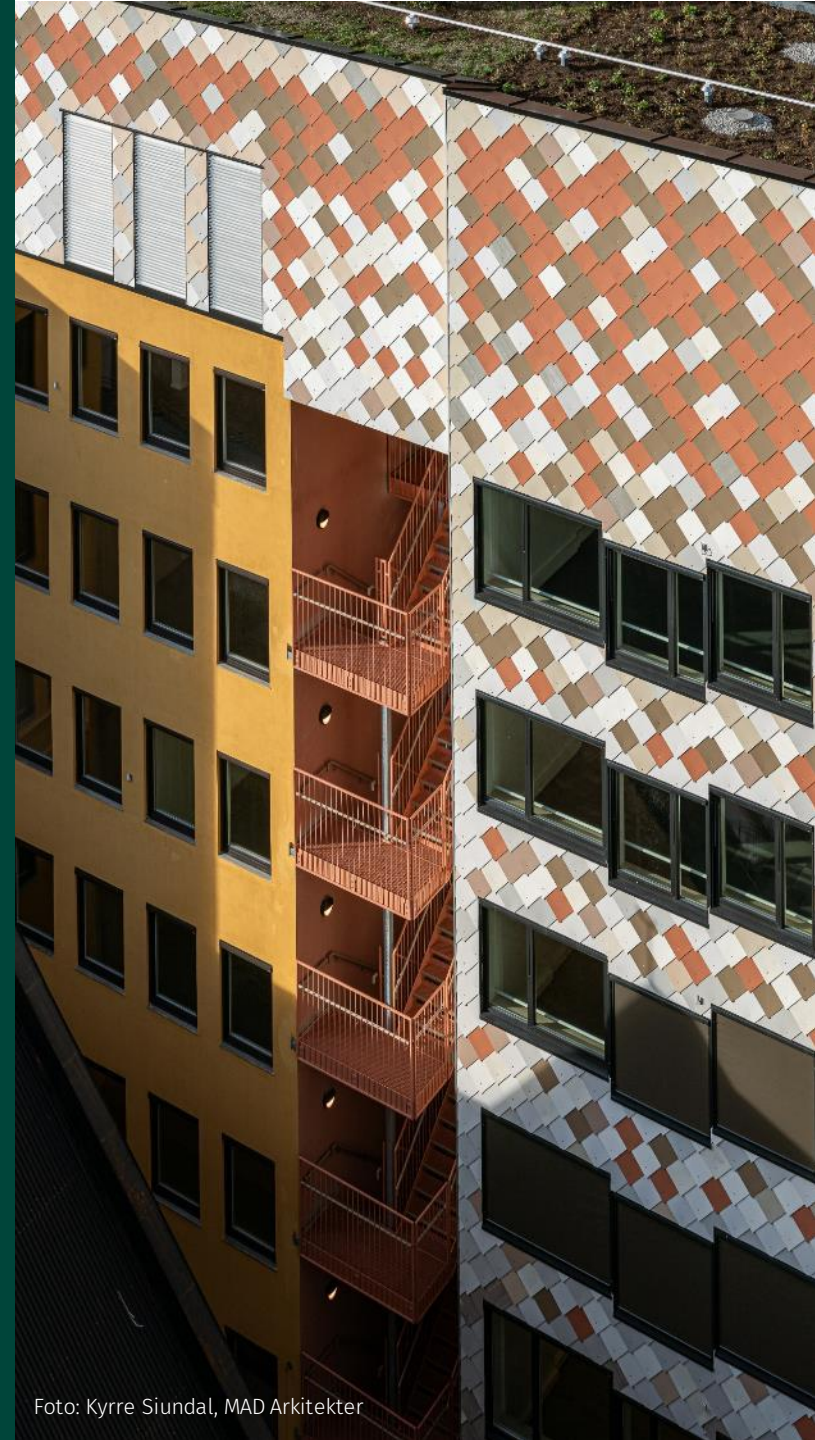
Omfang klimagassregnskap BREEM-NOR v6.0

A1-A3

A4

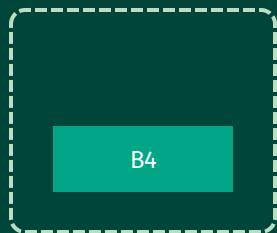
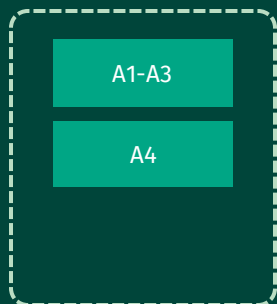
B4

60 år

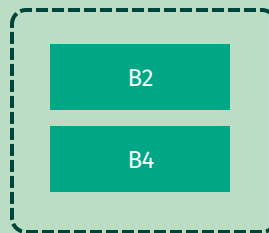
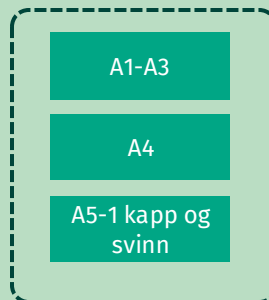

Omfang klimagassregnskap BREEAM-NOR v6.0

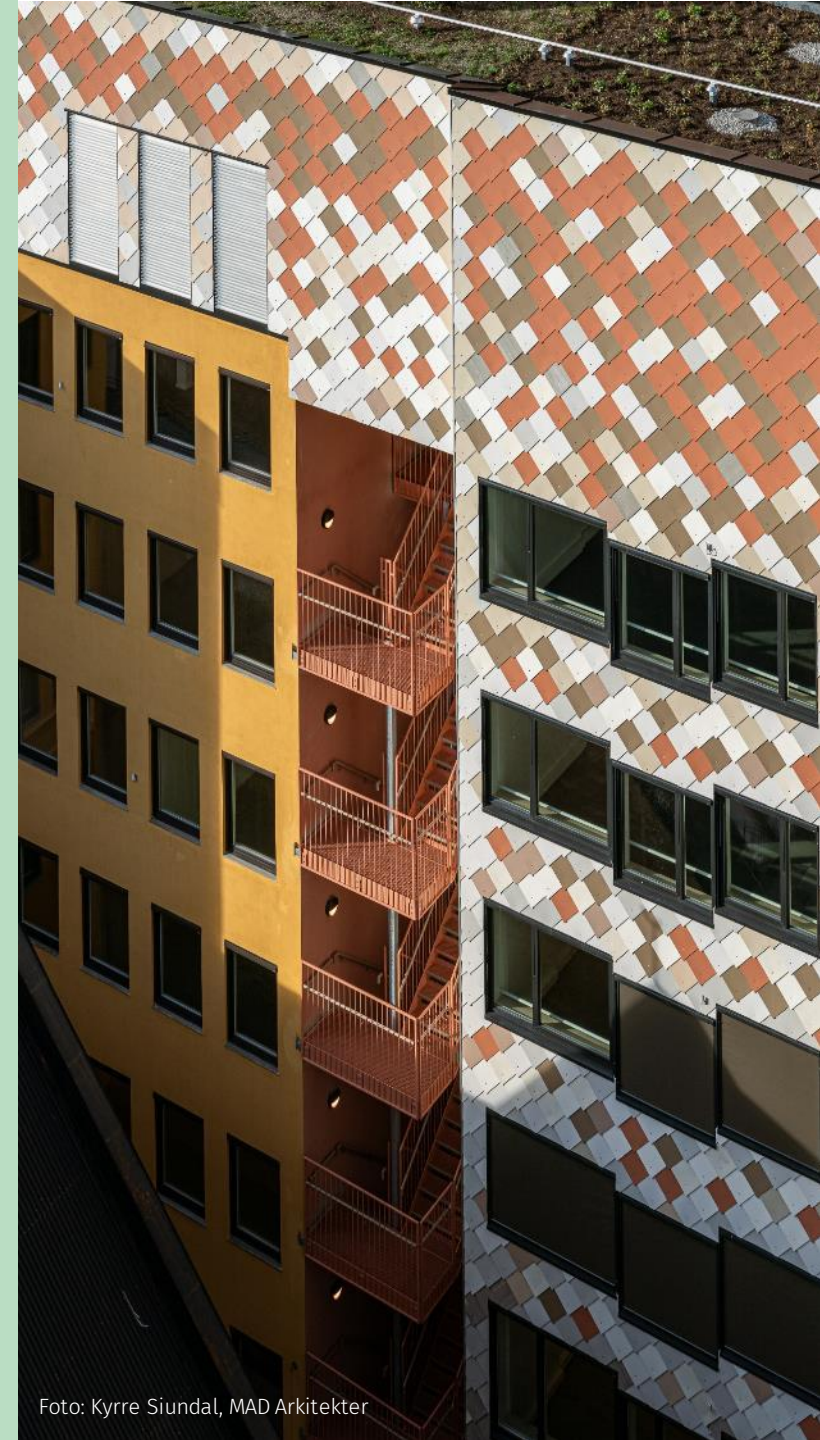

60 år

Omfang klimagassregnskap BREEAM-NOR v6.1

50 år

Endrede referanseverdier (Mat 01)

Årsaker til endre referanseverdier:

- › Nivået for bransjereferansebetong justeres
- › DFØ reviderer sine referanseverdier
- › Innspill om for høye referanseverdier

Referanseverdier i BREEAM-NOR v6.0

Bygningstype	Referanseverdier (kgCO ₂ ekv/BTA m ² år)
Bolig	8.0
Kontor	6.8
Skole	6.4
Forretningsbygg	6.0
Sykehjem	6.8
Oppvarmet kjeller	5.2
Uoppvarmet kjeller	3.6

Endrede referanseverdier (Mat 01)

Årsaker til endre referanseverdier:

- › Nivået for bransjereferansebetong justeres
- › DFØ reviderer sine referanseverdier
- › Innspill om for høye referanseverdier

Referanseverdier i BREEAM-NOR v6.1

Bygningstype	Referanseverdier (kgCO ₂ ekv/BTA m ² år)
Bolig	7.4
Kontor	6.6
Skole	6.0
Forretningsbygg	5.7
Sykehjem	6.7
Oppvarmet kjeller	5.3
Uoppvarmet kjeller	3.7
Industri	Se M2.2.1

Lagt til veiledende verdier for transport (Mat 01)

Tabell Mat 01-03 Veiledende verdier for transportdistanser fra produksjonssted til byggeplass

Transportdistanse-kategori	Distanse (km med lastebil)	Typiske materialgrupper
Lokalt	50	Plasstøpt betong, pukk, asfalt, masser
Betongelementer	200	Prefabrikkerte betongelementer
Norge/Norden	500	Trevirke, gipsplater
Europa	2000	Plast, importerte stålprodukter

Endringer og justeringer i Mat 02

Endringer og justeringer i Mat 02

Utvidet omfanget av hva som regnes som teknisk EPD

Endringer og justeringer i Mat 02

Utvidet omfanget av hva som regnes som teknisk EPD

Henviser til revidert ECO product metode.
ECO product 5.3.

Endringer og justeringer i Mat 02

Utvidet omfanget av hva som regnes som teknisk EPD

Henviser til revidert ECO product metode.
ECO product 5.3.

Henviser til revidert bygningsdelstabell. NS3451:2022

Endringer og justeringer i Mat 02

Utvidet omfanget av hva som regnes som teknisk EPD

Henviser til revidert ECO product metode. ECO product 5.3.

Henviser til revidert bygningsdelstabell. NS3451:2022

Avviksmelding for stoffer på prioritetslista

Avfall

Wst 01
Ressurshåndtering på byggeplass

Wst 03a & b
Avfall i driftsfasen

Wst 04
Brukerinvolvering innvendige overflater

Arealbruk og økologi

LE 01
Valg av tomt

LE 02
Økologisk risiko og muligheter

LE 03
Håndtering av påvirkning på økologi

LE 04
Økologisk endring og forbedring

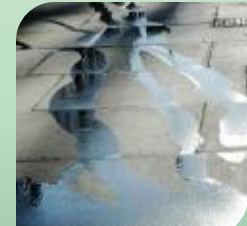
LE 05
Langsiktig forvaltning og opprettholdelse av utbyggingsområdets økologi

LE 06
Klimatilpasning

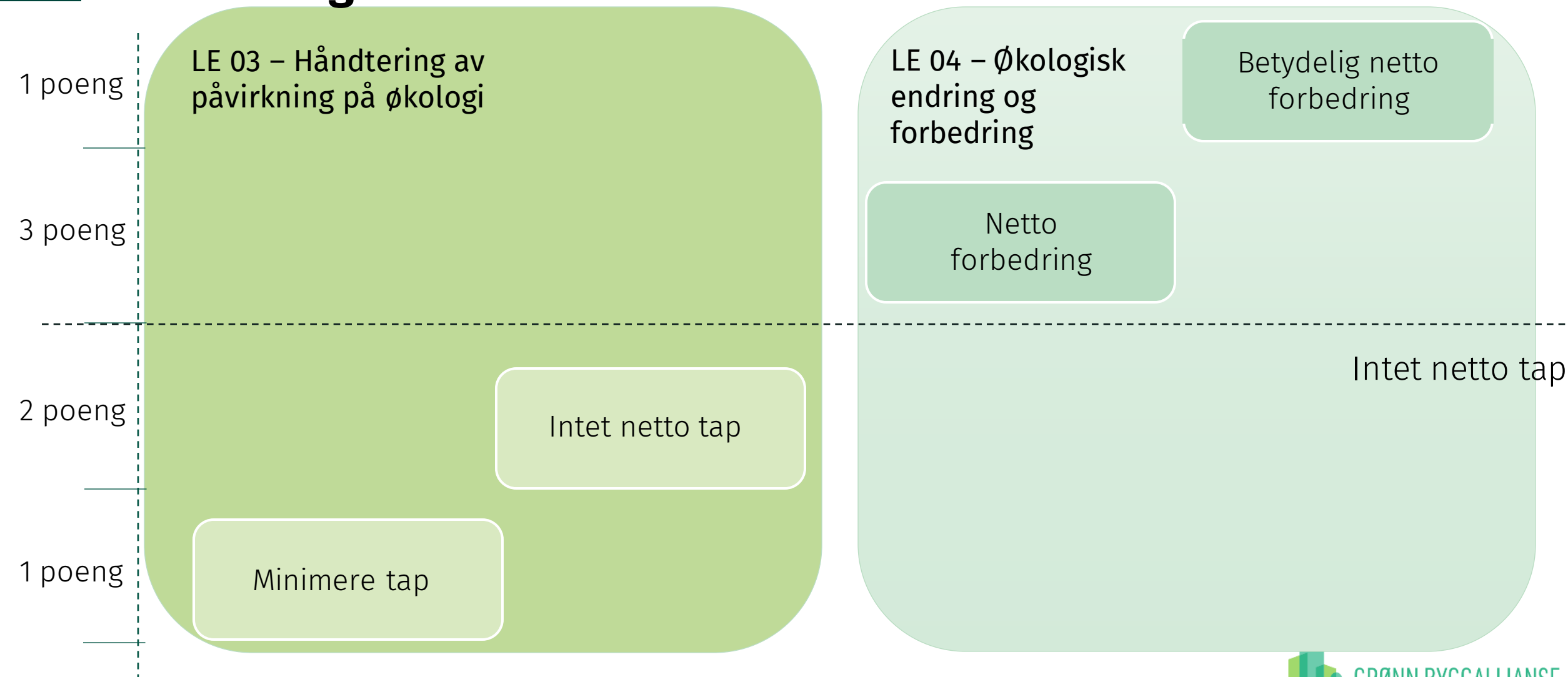

LE 07
Sikkerhet mot flom og stormflo

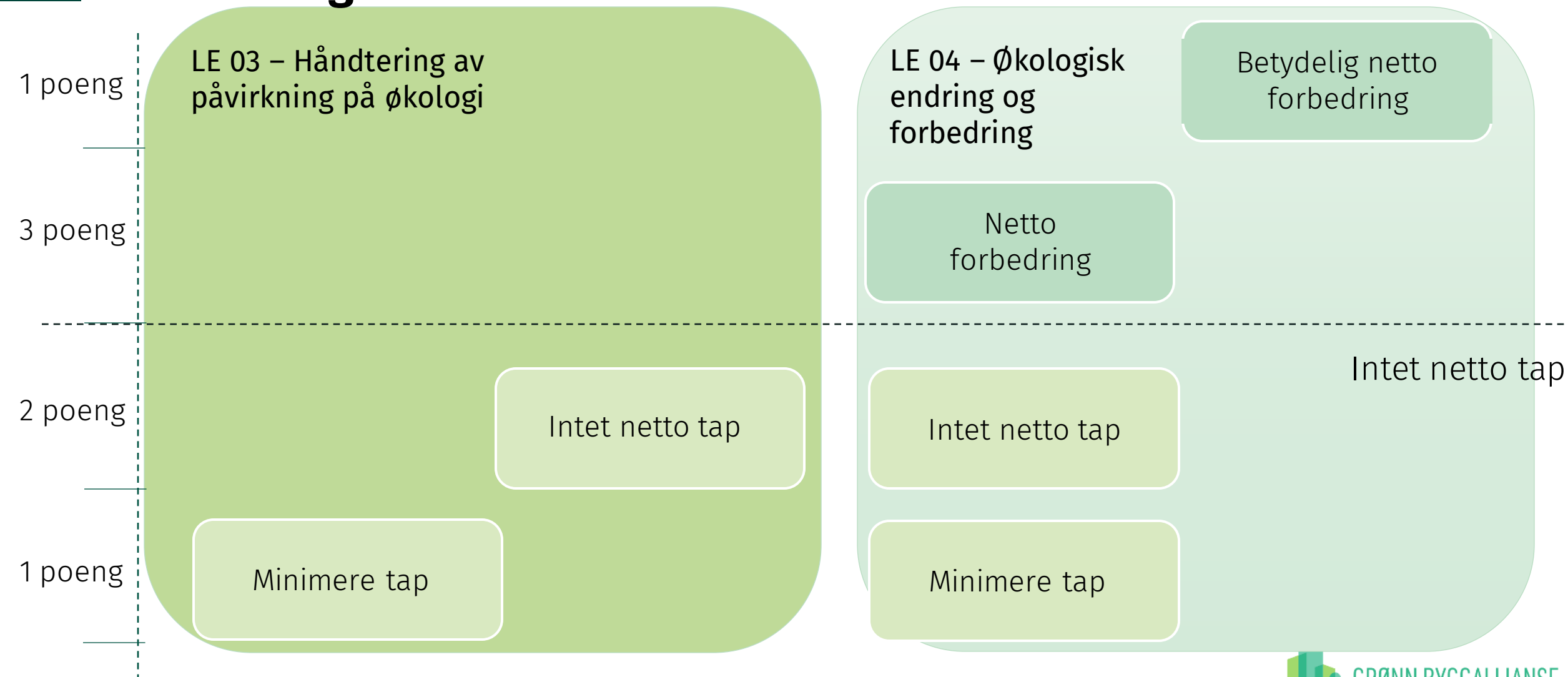

LE 08
Lokal overvannshåndtering

Forbedring av biodiversitet

Forbedring av biodiversitet

Endret poengtildeling (LE 04)

Poeng	Emne	LE – kalkulator score
1	LE 03	75-94% minimere tap
2	LE 03	95-104% intet netto tap
3	LE 04	105-109% netto forbedring
1	LE 04	> 110% betydelig netto forbedring

Sannsynlighet for flom eller stormflo (LE 07)

Poeng	Risiko	Årlig sannsynlighet
2	Lav	<1:1000
1	Middels/høy	≥1:1000

Tabell LE 07-01 Poengtildeling ift. sannsynlighet for flom eller stormflo

Sannsynlighet for flom eller stormflo (LE 07)

Poeng	Sannsynlighet	Årlig sannsynlighet
2	Lav	$\leq 1:1000$
1	Middels/høy	$> 1:1000$

Tabell LE 07-01 Poengtildeling ift. sannsynlighet for flom eller stormflo

Forurensning

Pol 01
Påvirkning fra
kuldemedier

Pol 02
Lokal
luftkvalitet

Pol 04
Reduksjon av
lysforurensning

Pol 05
Støydemping

Fjerning av fjernvarme (Pol 02)

M1.10 Fjernvarme

Når den vurderte bygningen har et fjernvarme- eller fjernkjølingsanlegg (se Definisjoner), vil bygningen ha en miljøpåvirkning når det gjelder utslipp, også i de tilfellene der denne påvirkningen er indirekte. Derfor må fjernvarme- eller fjernkjølingsanlegget vurderes mot BREEAM-kriteriene for NO_x-utslipp.

D2 Fjernvarme

Et fjernvarmeanlegg er i praksis et sentralvarmeanlegg som forsyner et distrikt eller flere bygg med energi til varmt tappevann og oppvarming. Anlegget benytter ulike energikilder alt fra spillvarme fra industri, spillvarme fra avfallsforbrenning, varmepumper, bioenergi (se Definisjoner) eller annet.

Fjerning av fjernvarme (Pol 02)

M1.10 Fjernvarme

Når den vurderte bygningen har et fjernvarme eller fjernkjølingsanlegg (se Definisjoner), vil bygningen ha en miljøpåvirkning når det gjelder utslipp, også i de tilfellene der denne påvirkningen er indirekte. Derfor må fjernvarme eller fjernkjølingsanlegget vurderes mot BREEAM kriteriene for NO_x utslipp.

D2 Fjernvarme

Et fjernvarmeanlegg er i praksis et sentralvarmeanlegg som forsyner et distrikt eller flere bygg med energi til varmt tappevann og oppvarming. Anlegget benytter ulike energikilder alt fra spillvarme fra industri, spillvarme fra avfallsforbrenning, varmepumper, bioenergi (se Definisjoner) eller annet.

Hva betyr ny manual for prosjektene?

- Nye prosjekter som registreres etter 21. november
- Prosjekter registrert på BNv6.0
  - Kostnadsfritt
  - Se endringsoversikt
  - Se pre-analyse

Foto: Jøve Lauluten

Hva skjer videre?

- › BREEAM-NOR v6.1 er gjeldende versjon
  - › Anbefaler omregistrering
- › Arbeidet med BNv7.0 starter vår 2024
- › Følg med på våre kurs og arrangement
- › Husk å svare på spørreundersøkelsen som sendes ut i morgen 😊

GRØNN BYGGALLIANSE

byggalliansen.no

Sigrì Heen

Sigrì.heen@byggalliansen.no

Kristian Augusts gate 13, 0164 Oslo

[@NorwayGBC](https://twitter.com/NorwayGBC)

[@gronnbyggallianse](https://www.facebook.com/gronnbyggallianse)

[Grønn Byggallianse](https://www.linkedin.com/company/gronnbyggallianse)

[Meld deg på vårt nyhetsbrev!](#)